

Bővül a szövetkezetek tevékenysége

Pénteken a SZÖVOSZ Szabadság téri székházában ülést tartott az Általános Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezetek Országos Tanácsa.

Az ülést Bartolák Mihály, a SZÖVOSZ elnökhelyettese nyitotta meg, majd Szirmai Jenő, a SZÖVOSZ elnöke ismertette a SZÖVOSZ és a hozzátartozó szövetkezetek társadalmi és gazdasági feladatait, amelyek hosszú időre meghatározzák a fogyasztási és értékesítő szövetkezetek és szövetségeinek munkáját, tevékenységük fő irányát. A SZÖVOSZ elnöke hangsúlyozta, hogy a gazdaságirányítás új rendszere lehetőséget ad a szövetkezetek feladatkörének további bővítésére, amennyiben az ipari és szolgáltatási tevékenység az árubeszerezés és forgalmazás, valamint az export egyaránt lehet feladata a szövetkezeteknek. A szövetkezet emberek, csoportok önkéntes tömörülése, összefogása. Ennek megfelelően a szövetkezetek tagjai — bizonyos általános szabályok figyelembevételével — maguk döntik el, hogy milyen tevékenységgel foglalkozzanak.

A gazdasági tevékenységet tehát a határozathozó nem a vállalati szervezet, hanem maga a szövetkezeti tagság lesz.

A vízrendezés állami támogatása

A mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter az Országos Vízügyi Főigazgatóság vezetőjével közösen rendelkezést adott ki a helyi jelentőségű és közcélú vízrendezési munkákhoz a vízügyi alapról nyújtható állami támogatás módjáról, szabályairól. A vízrendezés fejlesztéséről szóló korábbi kormányhatározat végrehajtását segíti elő az új rendelkezés.

Ezek szerint a vízügyi alapról a korábbinál több és egyúttal szélesebb körben kaphatnak támogatást a helyi vízrendezési műveket, belvízcsatornákat kezelő és fejlesztő vízgazdálkodási társulatok, illetve tanácsok. Az eddigig eltérően nemcsak a termelőszövetkezetek, hanem valamennyi mezőgazdasági nagyüzem közös érdekű vízrendezési munkája költségeinek tetemes részét fedezi a vízügyi alapról.

Országos átlagban a tervezett költségek 70 százaléka lehet a támogatás összege, de helyileg a munkák fajlagos költségeinek és az árdektelt teherbírási képességnek megfelelően 50—70 százalék között változhat ez az állami hozzájárulás. Korábban az állami támogatás összege országos átlagban csak a költségek 48 százalékát érthette el. (MTI)

Hullám-palacsavar

besszerezhető a Vasért Vállalatnál

Budapest, VIII., Ütői út 32

DDT és társai

Élelmiszerek és vegyszerek

A mezőgazdaság kemizálásával, különösen a második világháború után, a vegyszeres növényvédelem szerepe a világban nagyszabású feladatokat látott el az előbbi éveket. A növényvédők alkalmazása társadalmilag szükségszerű követelmény, mert 50 éven belül az emberiség megkésztározódik. Ennek következménye, hogy a mezőgazdasági termelést fokozni kell a szinte ugyanannyi területen, kivéve olyan országokat, ahol még lehet újabb területeket művelés alá fogni. A FAO (az ENSZ Élelmiszeri és Mezőgazdasági Szervezete) számításai szerint, a jelenlegi táplálkozási színvonalat vélelmelembe, 1975-ig, az élelmiszerek termelésének 35 százalékos növelését kell elérni.

„Hosszú életű” vegyszerek

A növénytermesztők figyelmét, a korábbi és az újabb felmérések egyaránt, a vegyszeres növényvédelem felé irányították, mert csakis így lehet a kultúrnövények ezernyi ellensége ellen eredményesen fellépni. A különböző vegyi anyagok nemcsak a termőföldön, hanem a raktárakban is érintkezhetnek élelmiszereinkkel, a kártevők okozta veszteségek a raktárakban is igen jelentősek. A FAO felmérése szerint csak a raktári kártevők évente 33 millió tonna rizst és gabonát pusztítanak el. Ez a mennyiség 150 millió ember évi szükséglete.

Ilyen és hasonló jelenségek hozták azt a nem kívánatos körülményt, hogy élelmiszereinkben található mesterséges vegyi anyagok világszerte egyre súlyosabb problémát jelentenek táplálékaink minőségének és fogyasztásának megítélésében. Különösen vonatkozik ez azokra a növényvédők és fégérgirtó szerekre, amelyek hosszú ideig megmaradnak mind a szántóföldön, mind a termékekben. Ilyenek az ún. perzisztens klórozott-szénhidrogén hatóanyagú vegyi anyagok, mint pl. a heptaklor, dieldrin, DDT, HCH stb. Ezek a vegyületek egyik amerikai kutató szerint a termőföldben még 6—12 évig is megtalálhatók.

A kicsi sem hatástalan

A klórozott-szénhidrogének — a hazánkban széles körben alkalmazott DDT és HCH is — zsírokban jól oldódnak, így az állati és emberi zsírszövetekben nagymértékben felgyűlnek. Az agrotechnikában felhasznált klórozott szarmazékok növények útján bekerülnek az állati szervezetbe, s onnan élelmiszereinkkel az ember zsírszövetébe. A különböző szakkönyvek ugyan úgy tájékoztatnak, hogy a DDT halálós adagja: 30 mg/70 kg testsúly, ez azonban nem jelenti azt, hogy az élelmiszerekkel naponta a szervezetbe kerülő kis mennyiségek hatástalannak lennének. A zsírszövetekben felhalmozódott nö-

vényvédő szer a szervezet leromlásakor átkerül a vérbe, s így bárhol roncsoló hatást fejt ki. Vannak olyan eredmények, amelyek DDT-vel kezelt egereken leukémiáról (fehérvérűségről), továbbá rosszindulatú dagantokról számolnak be. Az Országos Élelmiszer és Táplálkozástudományi Intézet adatai szerint a DDT felszaporodása a budapesti lakosság zsírszövetében már 1964-ben elérte vagy meghaladta a külföldön észlelt szinteket.

A halban is...

Hazai vizsgálati eredmények szerint a burgonya, főzelékfélék, gyümölcsök, étolaj DDT-tartalma 0,01—4,0 milligramm kilogrammonként. A tej, vaj, sajt és egyéb tejtermékek esetében ez az érték eléri a 0,3—3,4 mg/kg-ot. Tartalmaznak továbbá DDT-t a zsír, a konzervek és a húspari termékek is. Hasonló eredményekről számolnak be a külföldi szaklapokban közölt tanulmányok is. Érdekes volt az a megfigyelés is, amely azt állítja, hogy a DDT még olyan édesvízi halak húsaiban is kimutatható, amelyekről mindenkor távol tartották a különböző klórozott szarmazékokat. A növényvédő szer nyomai a DDT-vel szennyezett halakból készült konzervekben is megtalálhatók. Hazai vizsgálatokra hivatkozva, az élő halhús DDT-tartalma eléri a 0,06—0,14 mg/kg értéket, ami konzerválás után 0,05—0,09 mg/kg mennyiségre csökken. Az igaz, hogy a konzerválás alatt a DDT-tartalom csökken, de a mi halkonzerveinknél ez még mindig kb. tízszerese annak az értéknek, amit külföldi halkonzervekben találtak.

Elgondolkodtatók ezek az adatok, amelyek csökkentése, de még inkább teljes kizárása életünk, egészségünk megóvása szempontjából nagyon fontos. Ezt célozzák azok a nemrégiben megjelent rendeletek, amelyek korlátok közé szorítják a különböző klórozott szarmazékok agrotechnikai és raktározási alkalmazását. A mezőgazdaság a jövőben a klórozott szénhidrogéneket tartalmazó növényvédők szereket nagyobb gonddal, csak a legszükségesebb esetekben és mennyiségekben használhat. Sőt, előtérbe kerülnek olyan kémiai anyagok, amelyek gyorsabban bomlanak, s a kártevőkre is hatásosabbak. A Nobel-díjas Paul Müller, a báselei Geigy-cég igazgatójának találmányát (a DDT-t) újabb növényvédők szereket fogják felváltani, de a DDT esete egyben figyelmeztet is az újjak igen kritikus alkalmazására.

Más ez a kémia...

Napjainkban — és itt nagyon fontos a mai kor emberét is figyelembe venni, akit a modern élet ezerarcú ártaalma ér — nem lehet a mezőgazdaság vagy a raktározás ilyen irányú kérdéseit az élelmiszer- és táplálkozástudományi hozzájárulása nélkül megoldani. Minden egyes kicsinynek látszó problémakör a kérdés felvetődé-

sekor talán nem látható bizonyult eredményekhez vezet.

A műszaki forradalom jelenlegi szakaszában hajlamosak vagyunk a kémiától csodákat várni. A legtöbb, a vegyészeti eredményeit alkalmazó szakember türelmetlen, saját eredményeinek hatványozott sikereit sürgeti. Igaz, hogy a modern vegyipar eredményeivel a legtöbb iparág rohamosan fejlődik, de talán a mezőgazdaság és az élelmiszeripar kemizálása mégsem bír el olyan ütemet, mint más iparágak. Meg kellene azt is gondolni, hogy a közfogyasztású zsírba adagolt mesterséges antioxidáns (avasodásgátló), nálunk a propilgallát nem ideje-e elő, akár csak egyes személyeknél is, káros elváltozást. Több ország élelmiszertörvénye tiltja a propilgallát élelmiszeripari felhasználását. Aztán, eleendő-e az élelmiszerek csomagolására használt műanyagok alkalmazhatóságára egyedül az a kikötés, hogy éterben oldható anyag-tartalmuk 1%-nál több nem lehet. De vehetnénk még példákat a boripar, a konzervipar területéről is.

A mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban az irányító és alkalmazó szakemberekre, de a tudományos kutatásra is a jövőben egyre nagyobb feladatok várnak, hogy csak a teljes tájékozottság és tájékozhatóság, a legnagyobb hozzáértés és lelkiismeretes munka eredményeképpen kemizáljuk tovább az élelmiszeripart és a mezőgazdaságot.

Dr. BÁTAYI JENŐ ÉS MINDSZENTY LÁSZLÓ

Fejős Pál művészete

(Kiküldött munkatársunk telefonjelentése.) A magyar színművészetnek gyakran szeméret vetik, hogy nincsenek más művészetek klasszikusaival mérhető, haladó hagyományai. Ez a kétségkívül eléggé elterjedt és általános vélemény cáfolandó, a pécsi filmszemle rendezői idén először — bővítve a szemlének elmúlt két évben kialakult hagyományos programját — *Filmtörténeti arcképcsarnok* címmel új vállalkozást kezdeményeztek. Ennek célja, hogy egy-egy nagy alkotóművész munkásságának bemutatásával a magyar film tradíciójának értékeit dokumentálják. A szemle vendégei most, az első alkalommal, a Filmtörténeti arcképcsarnokban első világhírű rendezők, az 1963-ban elhunyt Fejős Pál művészetével ismerkedtek. Késő esti bemutatókon majdnem tíz jellegzetes filmjét vetítették.

Az idősebb filmbárátok és a filmmúzeumok előadásainak látogatói bizonyára ismerik Fejős Pál nevét és munkásságát. A Tanácsköztársaság után Bécsbe emigrált, majd Berlinbe, később az Egyesült Államokba került, ott bontakozott ki rendezői tevékenysége, amellyel világhírűvé vált. Mint a pécsi szemlén látott filmjei — többek között a *Tavaszi zápor*, az *Utolsó előadás*, az *Egy marék rizs* és az *Ember a rács mögött* — bizonyítják: Fejős valóban jellegzetes művész volt. Realista törekvése, filmjeinek humanista szelleme, együttérzése a dolgozó kisemberekkel olyan vonásai, amelyek szembenálltak az ame-

rikai film üzleti mohóságával.

Fejős művészi nagysága tehát vitathatatlan. Az viszont nagyon kétséges és vitatható, hogy munkássága valóban magyar hagyomány-e. Nem mintha nem lennének magyar tárgyú művei is, mint egy kis falusi cseléd lány kálváriáját bemutató *Tavaszi zápor* és a falusi kiskirályokat leleplező *Itél a Balaton*. Számomra azonban mégis úgy tűnik, *Fejős munkásságának egésze valójában nem tartozik nemzeti hagyományainkhoz*. Szellemében, lényegében nem tartozik hozzánk. Fejős jellegzetesen amerikai rendező volt, s munkássága — gondolom — lehet az amerikai és az egész nemzetközi filmművészet értékes hagyománya, sajátos és magyar aligha. Egyszerűen azért, mert Fejős filmjeinek szelleme, problémavilága — az említett két filmet leszámítva — nem magyar. Hogy Fejős nemzetisége szerint magyar volt és annak tartotta magát, azt ebben a tekintetben magától értetődőleg nem lehet lényegesnek tekinteni. Munkásságában mindenképpen az amerikai, vagy ha tetszik, nemzetközi jelleg az elsődleges.

Ily módon Fejős Pál munkásságának pécsi bemutatása nagyon érdekes órákat nyújtott a szemle vendégeinek. Azt azonban, amiért tulajdonképpen műsorra tűzték filmjeit — hogy a magyar filmművészet haladó hagyományait dokumentálják —, a bemutatósorozat nem tudta meggyőzően bizonyítani.

Ökrös László

Hasznosan töltött esték a falvakban

A Hazafias Népfront szegedi járási bizottságának kezdeményezéséről

Tegnap délelőtt Szegeden ülésezett a Hazafias Népfront szegedi járási bizottsága. Sajó Gyulának, a népfront járási bizottsága elnökének megnyitóját után Kalapos István, a népfront járási bizottságának titkára beszámolójában a népfront járási feladatairól, különösen az új gazdasági mechanizmussal összefüggően szólt. Utalt arra, hogy a tanácsok és a népfront bizottságok együttműködésének a jövőben még tökéletesebbnek kell lennie.

Az őszi munkák után igen hasznosnak lehetnek a téli esték a járás községeiben. *Előadás-sorozatokban* beszélnek meg a közelmúltban megjelent termelőszövetkezeti törvény, földvédelmi törvény végrehajtási utasításait, s az ezzel kapcsolatos tudnivalókat, felmerült problémákat. A helyi népfront bizottságok igen sok segítséget nyújthatnak ehhez. A továbbiakban az 1970-ig elkészült hároméves KÖFA tervokről szólt. Örvedetes, hogy igen nagy az érdeklődés a novemberben megrendezésre kerülő *társadalmi munkanapok* iránt. November végéig mind a községekben megszervezik a tanácsok irányításával a társadalmi munkanapokat. Ezt a népfront is segíti. Végül a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulójának méltó megünneplésének szegedi járási előkészületeit vázolta.

Boros József, a Magyar-

Szovjet Baráti Társaság Csongrád megyei titkára a társadalmi munkanapok jelentőségéről, valamint a gazdasági mechanizmus előkészületeiről és fontosságáról beszélt. Virág János, a balástyai népfront bizottság titkára arról szólt, hogy az új gazdasági mechanizmus mennyire érdekli a falubeli embereket. Igen fontos problémát vetett fel, ami Balástyán is érezhető. A VIII. osztályt elvégzett fiatalok nem tudnak zökkenőmentesen beilleszkedni a társadalomba, nem tudnak tovább tanulni, vagy megfelelően elhelyezkedni, és közülük igen sok „elkallódik”. Honti Dező, a forráskúti népfront bizottság titkára a társadalmi munka eredményéről, valamint a községi könyvtár

elavult állományáról tett említést. A bordányi Mihályfi Lajos szóvá tette a könyvtárát mozgalom fogvatékosságait és az ifjúság nevelése érdekében olvasmányos, s egyben tanulságos könyveket kért.

Dr. Ábrahám Antal, a szegedi járási tanács vb elnökhelyettese igen részletesen beszélt arról, hogy az új gazdasági mechanizmus felkészítésének időszakában milyen tapasztalatokkal találkozott eddig. Ezután a január 1-én életbelépő új rendelkezések várható hatásáról is részletesen tájékoztatta a tanácskozás résztvevőit. Ezt követően még Bölkényi János (Gyálárét) és Hegedűs József (Balástya) mondott véleményt.

Tízéves a pedagógusok nyugdíjas csoportja

Tíz éve, 1957 októberében alakult, s 95 pedagógusról 471-re növekedett a Szeged városi pedagógus szakszervezet nyugdíjas csoportjának létszáma. Tegnap délután, a Ságvári gimnázium dísztermében megtartott jubileumi ünnepségen Borsos László, a Pedagógus Szakszervezet városi bizottságának titkára köszöntötte a megjelent nyugdíjas peda-

gógusokat. A csoport eredményeit — szociális és egyéb gondoskodás módzatait — Gulácsi Zoltán, a Pedagógus Szakszervezet városi bizottságának elnöke ismertette. A Pedagógus Szakszervezet Központi Vezetősége nevében Ökrös János, a pedagógus szakszervezet megyei bizottságának titkára, a Központi vezetőség tagja köszöntötte a nyugdíjasokat, majd nevében Szakáll László, a nyugdíjas csoport titkára válaszolt.

Az ünnepség műsorában a zeneművészeti szakiskola és főiskola tanárai, hallgatói szerepeltek: Bódás Péter, Bódó Árpád zongorán, Sin Katalin gordonkán játszott, Solymos Györgyi énekelt.

Hanglemezvásár!

Még 10 napig: november 11-ig vásárolhat

50 százalékos kedvezménnyel a HANGLEMEZBOLTBAN

(Royal Szalóival szemben)

Telefon: 15—297